

Nacionālās enerģētikas un klimata padomes (NEKP) Zemes sektora (t.sk. mežsaimniecība) un lauksaimniecības darba grupas sanāksmes (24.04.2025)

Tērzētavas sarakste

Komentārs	Atbilde
A. Auziņš: Labdien! Kāds ir potenciālās sekas, ja Latvija neizpilda 20230.g. mērķi -17% un ZIZIM mērķi.	ZM un KEM atbild mutiski sanāksmes laikā. (sk. sanāksmes protokolu).
R. Kasparinskis: Vai pareizi saprotu, ka viens no risinājumiem būtu organisko augšņu apmežošana? Augsnes zinātnes starptautiski pieņemtajā izpratnē un terminoloģijā - organiskās augsnes ir gan hidromorfās augsnes (kūdraugsnes), gan pushidromorfās augsnes (minerālaugsnes ar paaugstinātu organisko vielu saturu). Organisko augšņu platība Latvijā ir ļoti augsta. Manuprāt, šis risinājums attiecināms uz kūdraugsnēm, nevis visām organiskajām augsnēm.	A. Lazdiņš: Palielinātas emisijas faktiski ir no visām augsnēm, kur organiskā C saturs ir vairāk par 3%. E. Mednis: Primāri apmežošanas pasākumi paredzēti lauksaimniecības zemēs, kurās nenotiek ekonomiski pamatota lauksaimnieciskā ražošana. Tātad zemākas kvalitātes zemēs. A. Butlers: Jo mazāks sākotnējais oglekļa uzkrājums augsnē pirms apmežošanas, jo efektīvāk tā potenciāli strādās uz augsnes C krātuvi.
A. Auziņš: Labdien vēlreiz! Man jautājums par ZIZIMM pasākumu "Augsnes ielabošana kūdreņos, izmantot pelnus. Vai ekonomiski lietderīgāk un aprītīgāk nebūtu izmantot pelnus nevis meža mēslošanai, bet lauksaimniecības zemju mēslošanai?	A. Lazdiņš: Viens otru netraucē. Pelnos nereti ir palielināts kadmija un citu smago metālu saturs, kas diez vai ir OK pārtikas produkcijas ražošanai, tāpēc šādus pelnus labāk izmantot mežā, kur pārtikas produkcijas piesārņojuma risks, ņemot vērā mazākas devas un augu vielmaiņas procesu īpatnības mežā, praktiski nepastāv. E. Mednis: Pašlaik liels pelnu apjoms tiek noglabāts atkritumu poligonos. Tam par iemeslu ir ļoti augstās prasības pelnu smago metālu saturam izmantošanai lauksaimniecības zemēs. Mežos iespējams izmantot šādus pelnus, jo ir garāks cikls un neizmanto pārtikā.
K. K. Putniņa: Labdien. Vai mežzinātnes institūta Silava pētījumi, kuros noteikti emisiju faktori, kas	A. Butlers: Grūti atbildēt, jo Latvijā veikto pētījumu rezultāti

tostarp izmantoti, lai argumentētu šos pasākumus kā SEG emisiju ietaupījumu veidojošus, vairs netiks izmantoti vai tiks pārrēķināti un neatkarīgi izvērtēti sakarā ar kritiku, kuru pētījumi (LIFE REstore un LIFE OrgBalt ietvaros) un institūts saņēmis no starptautiskās zinātniskās kopienas un Eiropas Komisijas? Paldies. Gaidām, kad tiks izvērtēta NEKP ietvertā ZIZIMM pasākumu ietekme uz bioloģisko daudzveidību. Pašreizējā NEKP SIVN izvērtējums nav ticis veikts un vienīgais indikators par ietekmi bijusi skartā platība, kas nav objektīvs rādītājs.	iekļaujas plašākā mērogā veikto pētījumu rezultātu ticamības intervālā. Tāpēc zinātnisko kritiku vajadzētu veidot atklātu un argumentētu. A. Lazdiņš: Gribētos uzsvērt, ka gan REstore, gan OrgBalt ir starptautiski pētījumi, kuros līdzdarbojās šīs jomas vadošie pētnieki Somijā un Igaunijā (laikam gan no citas zinātniskās kopienas), tāpēc nevajag to visu reducēt uz institūtu un izdomāt "kritiku institūtam", jo atziņu autori ir starptautiski atzītu zinātnieku komanda un nekādas reālas problēmas jau nav atrastas. Vēl gribētos uzsvērt to, ka Latvijā šobrīd ir otra lielākā datu kopa par emisijām no organiskajām augsnēm (vislielākā ir Somijā), tāpēc vajadzētu rasties jautājumam, ar kādiem datiem operē "kritikas" autori. Par laimi "starptautiskā zinātniskā kopiena" progresē un atziņas, kas radija bažas Eiropas komisijas atsevišķos pārstāvjos, šobrīd arvien masveidīgāk parādās jaunākajās publikācijās. Pateikšu priekšā, ka šīs izmaiņas saistītas ar to, ka arī citur beidzot ir pieejami reāli dati, ne tikai spekulatīvi, bet skaļi pausti viedokļi A. Butlers (atbildot A. Lazdiņam): Aizmirsi piebilst ka arī Somija ar lielāko pieredzi pētījumu nozarē, bija tieši tie kas bija komandā kas veidoja OrgBalt metodiku. Tāpēc kritika man ir absolūti nesaprotama.
A. Auziņš (atbildot uz A. Lazdiņa komentāru par koksnes pelniem): Cik zināms, tad Latvijā parasti nav problēmu ar to, ka koksne saturētu smagos metālus utt. Vismaz publiski nav izskanējusi informācija, ka Latvijas koksne būtu piesārņota. Ir bijušas problēmas ar pelniem no šķeldas, kas tika importēta no Balkrievijas. Taču, kā saprotu, šobrīd	A. Butlers: Ja teorētiska, tad jāpārbauda. (A. Auziņš atbild: Tādēļ mani pārsteidz, ka nenotiek šī jautājuma izpēte. Ja tiešām pelni Latvijā ir piesārņoti ar smagajiem metāliem un radioaktīviem

Latvijā vairāk neimportē šķeldu no Balkrievijas, kas potenciāli varētu būt radiokatīva utt. (atbildot uz E. Medņa komentāru par koksnes pelniem): Ja pareizi saprotu, tad Latvijā smagi metālu problēma pelnos ir vairāk teorētiska nevis reāla, jo meži mums kopumā nav piesārņoti (ar reti izņēmumiem). Lauksaimniecībā pelniem ir daudz ātrāka un produktīvāka atdeve - ražas cikls ir viens gads. Plus tiek mazināta atkarība no minerālā kālija importa.	izotopiem, tad šādu pelnu lietošana mežos arī nebūtu saprātīgs risinājums.) E. Mednis: Kā jau rakstīju, pelniem lauksaimniecībā tiek piemērotas vispārējās mēslošanas līdzekļu prasības - proti Cd 3mg/kg un šādu apjomu pārsniedz daudzas sadedzināšanas iekārtas pat izmantojot tikai dabīgu Latvijas mežu koksni
R. Kasparinskis (atbildot uz A. Butlera komentāru par C krātuvi): Jaunaudzū un jaunu mežu gadījumā jā, bet sasniedzot noteiktu vecumu sākas emisijas. Viss atkarīgs no hronoloģisku secību pētījumiem kuros ir iekļauts laika faktors. Podzolēšanās un augsnes auglības samazināšanās procesi augsnes virskārtā sāk attīstīties pēc 60-70 gadiem saistībā ar lejupejošajām plūsmām, jo Latvijā nokrišņu daudzums pārsniedz iztvaikojumu	A. Butlers: Ļoti šaubos, ka zinātniskajā literatūrā šādu faktoru ietekme uz augsnes oglekļa krātuvi ir empīriski argumentēta.
A. Auziņš: Neesmu inženieris, taču kadmija saturam nevajadzētu būt atkarīgam no sadedzināšanas iekārtas. To vajadzētu ietekmēt tikai kadmija saturam koksnē (šķeldā, granulās, malkā). Vai pareizi saprotu, ka konstatēts, ka Latvijas koksnē ir augsts kadmija saturs?	E. Mednis: Atmosfērā katru gadu pieaug Cd saturs un tas attiecīgi nonāk arī zemē un pēc tam kokos. Runa nav tikai par augstu piesārņojumu, bet arī par pārāk stingrām robežvērtībām. T. E. Briģis: https://www.varam.gov.lv/lv/media/6019/download Šajā novērtējumā ir ietverta informācija par smago metālu daudzumu koku daļās un pelnos. A. Auziņš (atbildot uz T. E. Briģa komentāru): Paldies par avotu. No 2.6.tabulas saprotam, ka daudzos pelnos netiek pārsniegta kadmija satura robežvērtība.
R. Kasparinskis: Vairāk kā pirms 10 gadiem ir jau uzsākta šīs problēmas aktualizācija (detalizētāk no 83. lpp): chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgltclfindmkaj/https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/zinas/Promocijas_darbs_Kasparinskis.pdf	A. Butlers: Atslēgas vārds ir monitorings, nevis kas pirms 10 gadiem ir darīts.

R. Kasparinskis: Par monitoringu varēsim runāt kad tiks ieviesta Augšņu monitoringu un noturīguma direktīva. Pašlaik Latvijā nav vienotas augsnes monitoringa sistēmas	A. Butlers: Jāaudzē laboratoriju kapacitāte, būs dārgi telpās precīzi to darīt.
E. Cīrulis: Sveiki! Kā 2.prezentācijas sākumā tika rādīts, tad ZIZIMM sektorā ir pasākumi, kuru efektivitātes rādītājs ir ar "-" zīmi (pasākuma ietaupījumi ir lielāki nekā izmaksas). Līdz ar to nav pat īsti vajadzība pēc šī pasākuma subsīdēšanas, lai cilvēkiem būtu stimuls šos pasākumus īstenot. Jānodrošina tik nepieciešamā informācija/zināšanas un iespēja saņemt aizdevumu šo pasākumu īstenošanai. Vai ir pieejama informācija par to, kāds ir šo pasākumu kapacitātes potenciāls un pašreiz sasniegtais apmērs (kādā apmērā un kurā vietā jau ir īstenoti šie pasākumi, bet kur nē un ir iespējams vēl īstenot)?	Ā. Jansons: proti, jāiedzīvina oglekļa kredītu tirgus, kas tad arī finanšu plūsmu radītu - bet tas līdz šim nav izdevies. E. Mednis: leņķumi radīsies tikai pēc daudziem gadiem veicot mežizstrādi. Līdz ar to šiem pasākumiem nepieciešamas investīcijas.
R. Kasparinskis: Monitorings jāveido atbilstoši augsnes faktoriem, nevis zemes lietojumveidiem. Vienīgā informācija diemžēl ir LUCAS, bet EJP SOIL projekta ietvaros jau ir izvērtēta šī augsnes datu harmonizācijas problēma	A. Butlers: LUCAS ir ļoti maza telpiskā izšķirtspēja, cik LV ir LUCAS punkti? R. Kasparinskis (atbildot): Varu nokļūsties skaita ziņā, bet SILAVAS kolēģi labāk zinās. Jaunākais raksts par LUCAS punktu izmantošanu un augsnes datu harmonizāciju Eiropā: Comparing LUCAS Soil and national systems: Towards a harmonized European Soil monitoring network. Veikts EJP Soil ietvaros.
A. Briedis: Prezentācijā par KLP ekoshēmām kā mērķa vienības ir norādīta platība (ha). Vai ir kādi aprēķini/mērījumi par šo pasākumu faktisko ieguldījumu (vai tā neesamību) emisiju mazināšanā?	E. Mednis: Jā, LBTU ir veikusi šādus aprēķinus. A. Briedis (atbildot): Un kur ar šiem aprēķiniem varētu iepazīties? E. Mednis (atbildot): https://www.lbtu.lv/lv/seg-emisijas-samazinosi-pasakumi?_gl=1*7n4jfl*_up*MQ..*_ga*OTM4MjUzNjE2LjE3NDU0ODE4NjI.*_ga_KTMKVYLGX5*MTc0NTQ4MTg2MS4xLjAuMTc0NTQ4MTg2MS4wLjAuMTc1OTk2MjA5Mg..
V. Ķerus: Papildu jautājums/komentārs - vai, vērtējot mežizstrādes apjoma samazināšanas vai nesamazināšanas ietekmi uz tautsaimniecību, ir	Atbilde no ZM: Klimata un enerģētikas plānā ietvertais ZIZIMM pasākumu kopums ir vērsts uz to, lai

ierēķinātas sarunā minētās izmaksas par piesaistes mērķu nesasniegšanu?	noteikto mērķi sasniegtu, līdz ar to izmaksas par piesaistes mērķu nesasniegšanu netiek rēķinātas.
A. Auziņš: Man jautājums par ZIZIM pasākumu "Koksnes ķīmiskā pārstrāde/koksnes plātnes". Līdz Krievijas iebrukumam Ukrainā Latvijas koksnes pārstrādes sektors ļoti aktīvi izmantoja importētus kokmateriālus, jo īpaši no Krievijas un Balkievijas. Šobrīd kokmateriālu imports ir būtiski samazinājies. Taču vai nepastāv risks, ka šis pasākums var izrādīties mazefektīvs, ja mainās ģeopolitiskā situācija un Latvijas koksnes pārstrādes sektors atgriežas pie importa izejvielu izmantošanas? Tad tiks noglabās nevis Latvijas ogleklis, bet citu valstu.	A. Lazdiņš: Ideālajā scenārijā ķīmiskajai pārstrādei un produktu ar ilgu kalpošanas termiņu ražošanai izmanto tos kokmateriālu veidus, ko šobrīd eksportē un izmanto celulozes ražošanai ārpus Latvijas. Izejvielu imports (ja pieņem, ka tas ir iespējams) arī nebūtu slikts, jo no tā iegūtu enerģētikas sektors. A. Bukonts: Neredzu šādu scenāriju par iespējamu. Gluži pretēji - Latvija ir viena no tām, kas visaktīvāk cīnās pret šo produktu ienākšanu ES tirgos caur 3. valstīm
K. K. Putniņa (atbildot uz A. Lazdiņa komentāru): Paldies par atbildi. Zinātniskā kvalitāte nav jāpierāda šajā diskusijā. Aicinu diskutēt daudzpusīgās "starptautiskās zinātniskās kopienas" vidū un rast zinātnisko konsensu, aptverot pētījumu lauku (gan validējošo, gan kritisko). Ir jāpanāk, lai Latvijas pētījumu rezultāti nebūtu apšaubāmi. Projektu konsorciiju ietvaros ne vienmēr ir iespēja validēt katra partnera rezultātus. Arī LIFE OrgBalt noslēguma pasākumā sanākušie zinātnieki, tostarp no projekta konsorciija, pauda bažas par prezentētajiem rezultātiem.	A. Lazdiņš: Kā jau kolēģis norādīja, starptautiskas zinātnieku komandas Latvijā veikto pētījumu rezultāti netiek nekur apšaubīti, ja runājam par zinātnisku komunikāciju. Tiek uzsvērta nepieciešamība iegūt vairāk datus. Vēl briesmīgāk, Latvijā iegūtie rezultāti neatšķiras no tā, kas ir starpvalstu klimata pārmaiņu padomes vadlīnijās, tikai atsevišķām personām gribas redzēt tikai vienu pusi no vadlīnijās iekļautajiem datiem, un tie nav REstore vai OrgBalt iesaistītie pētnieki. K. K. Putniņa (atbildot): Pareizi, par to jau arī es runāju - nepieciešams vairāk datu un validācijas.
V. Kinna: https://link.springer.com/article/10.1007/s13280-024-02016-5 Es teiktu, ka rezultāti tiek gan apšaubīti zinātniskajā komunikācijā. Kaut vai šajā publikācijā. Kritika ir arī par pārsteidzīgu secinājumu izdarīšanu, balstoties uz	A. Butlers: Nav divaini, ka koncentrējas tieši uz Latvijas konferenču rakstiem? Nemaz nepavērtējot vai citi arī tādas metodes izmanto?

nepietiekamiem datiem - tā joprojām ir zinātniskā kritika.	Un pats amizantākais ir pati ilustrācija šajā rakstā, kas atainojot kūdras augšņu izplatību, izmanto organisko augšņu izplatības datus, . Labi ilustrē kritiķu izpratni par tematu, visu noreducējot uz kūdru.